

Warszawa, dnia 12 lipca 2024 r.

DEP.071.6.2024.WJ

Pan
prof. dr. hab. Zbigniew Izdebski
Koordinator Zespołu Ekspertów ds. edukacji zdrowotnej

Szanowny Panie Profesorze,

Państwowa Komisja do spraw do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 (dalej: Państwowa Komisja) ma ustawowy obowiązek podejmowania zagadnień związanych z profilaktyką wykorzystywania seksualnego dzieci. Edukacja w tym zakresie, zarówno na poziomie szkoły podstawowej jak i ponadpodstawowej, przyczynia się do zmniejszenia ryzyka zaistnienia przemocy seksualnej wobec osób małoletnich. Dlatego też przedstawiamy, do wglądu i wykorzystania przez kierowany przez Pana Profesora Zespół Ekspertów, zarys treści programowych, które w naszej ocenie mogłyby stanowić uzupełnienie jednego z modułów wchodzących w skład przedmiotu „edukacja zdrowotna” tj. modułu zdrowie seksualne.

Zdaniem Państwowej Komisji profilaktyka wykorzystania seksualnego, realizowana w szkołach, powinna obejmować następujące zagadnienia:

1. Prawidłowe relacje: koleżeńskie, przyjacielskie, relacje w związku.
 - rozpoznawanie sygnałów ostrzegawczych związanych z nieprawidłowościami w bliskich relacjach;

- jak buduje się prawidłowe, oparte na wzajemnym szacunku relacje, jak o nie dbać;
 - jak się zachowywać jeśli czujemy, że ktoś przekracza/narusza nasze granice np. wchodząc do łazienki podczas kiedy my z niej korzystamy;
 - co powinno niepokoić w relacji rówieśniczej, na jakie zachowania nie można się godzić, jak się uchronić i jakie działania samopomocowe podejmować, aby przerwać szkodliwą relację/sytuację;
 - jak skutecznie pomóc i jak zareagować gdy się jest znajomym kogoś, kto doznał lub doznawał, bądź nadal doznaje przemocy: kwestie samopomocy i proszenia o pomoc kompetentnych osób: dorosłych, rodziców, nauczycieli, specjalistów z telefonów zaufania/chatów/punktów pomocy;
 - jak wyglądają relacje partnerskie osób dorosłych, w jakim zakresie i czego można oczekiwać od partnera w prawidłowej relacji, podział ról i obowiązków w związku partnerskim, małżeństwie i rodzinie, a co jest przemocą, wykorzystywaniem, traktowaniem przedmiotowym; (kwestie samopomocy w podobnych trudnych relacjach, samoświadomość własnych potrzeb), konieczność pracy nad sobą;
 - zagadnienia samopomocy i rozwoju własnej osoby;
 - co może i powinna zrobić osoba dorosła – świadek lub pokrzywdzony przemocą, do kogo i gdzie można się zwrócić o pomoc; co to jest przemoc i jakie są jej przykłady. (ten punkt dla starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponad podstawowych);
 - praca nad szkodliwymi przekonaniemmi związanymi z rozpoczęciem współżycia: „Wszyscy już po....tylko ja nie”, radzenie sobie z naciskiem na rozpoczęcie współżycia, dążeniem do kontaktu, na który nie jesteśmy gotowi;
 - budowanie relacji online/offline: korzyści i ryzyka;
 - sposoby na stawianie granic w relacjach intymnych;
 - zachowania ryzykowne, problematyka uzależnień i szukania pomocy w sytuacji stwierdzenia problemu ze szkodliwym korzystaniem z sieci;
2. Bezpieczeństwo osobiste: świadomość ciała: intymne części ciała, asertywne mówienie „nie” (w kontekście zgody na aktywność seksualną), na co należy zwracać uwagę przy podejmowaniu decyzji;
 3. Wiedza z zakresu prawa: przemoc seksualna i wiek inicjacji (ten punkt dla starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponad podstawowych):
 - wiek inicjacji;

- wykorzystanie seksualne osoby małoletniej poniżej lat 15 (angażowanie osoby poniżej piętnastego roku życia w jakąkolwiek aktywność seksualną jest wykorzystaniem seksualnym);
 - omówienie wybranych artykułów z Kodeksu Karnego dotyczących przemocy seksualnej: gwałt, kazirodztwo, tworzenie i rozpowszechnianie pornografii;
4. Obowiązek zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstw związanych w wykorzystaniem seksualnym (art. 240 kk – niezawiadomienie o przestępstwie).
 5. Cyberprzestrzeń: wizerunek osobisty w mediach: zasady działania i motywy prowadzenia kont przez osoby prywatne i medialne na portalach; elementy psychologii społecznej – wpływ mechanizmów i psychologii tłumu na własne zachowania, zdrowy krytycyzm i dopuszczalne zachowania w Internecie, manipulacje stosowane przez sprawców, konieczność ochrony własnej intymności i prywatności. (ten punkt dla starszych klas szkoły podstawowej i klas szkół ponad podstawowych).
 - bezpieczne relacje w Internecie (co wysyłamy, czego nie, jak sprawdzić czy ten kontakt jest prawidłowy, jak zadbać o swoją prywatność i bezpieczeństwo), obowiązek zgłaszania szkodliwych treści, adresy organizacji pomocowych i przyjmujących zgłoszenia, procedury i konsekwencje przemocy – statystyki, dane, promocja relacji offline; higiena cyfrowa);
 - cyberprzestępczość (motywacje sprawców, ich strategie działań, skutki wchodzenia w nieodpowiednie relacje): co jest dopuszczalne, a co nie w Internecie, w kwestii własnej seksualności i wizerunku oraz seksualności i wizerunku innych osób.
 6. Szukanie porady/pomocy/konsultacje (ten punkt dla starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponad podstawowych).

Powyższe punkty jedynie sygnalizują istotne naszym zdaniem zagadnienia, które należałoby obudować odpowiednimi treściami, warsztatami, ćwiczeniami itp. tak aby trafiły do uczniów z każdej grupy wiekowej.

Ponadto Państwowa Komisja rekomenduje, aby treści związane z edukacją zdrowotną były przekazywane przez kierunkowo wykwalifikowane osoby. Powyżej prezentowane informacje dotyczą treści szczególnie wrażliwych. Brak umiejętności w zakresie edukowania w tematach tak delikatnych może skutkować rozpowszechnianiem nieprawidłowych informacji oraz nosić ze sobą ryzyko potencjalnych traum.

Państwowa Komisja rekomenduje prowadzenie przedmiotu przez zespół ekspertów z danej dziedziny. Jeśli przedmiot byłby prowadzony przez jednego nauczyciela to powinien mieć on

zapewnioną możliwość korzystania z superwizji, zwłaszcza w sytuacjach, w których uczniowie zaczną ujawniać informacje wskazujące na to, że doznają przemocy, w tym seksualnej. Osoba prowadząca powinna mieć wiedzę i umiejętności reagowania w sytuacji, gdy uczeń zdecyduje się na ujawnienie podczas zajęć.

Jesteśmy otwarci na współpracę w zakresie treści programowych dotyczących prewencji wykorzystania seksualnego dzieci.

Z wyrazami szacunku,